

Қазақстан Республикасы Білім және Ғылым министрлігі Нұр-Мұбарак Египет ислам мәдениеті университетінің PhD докторанты Темур Аманқұлдың «Кеңестік дәуірдегі Қазақстандағы ислам (1920-1950 жылдар)» атты диссертациясының қолжазбасы туралы отандық ғылыми жетекшісінің

ПІКІРІ

Еліміздің тәуелсіздікке қол жеткізуі арғы-бергі тарихымыздың көптеген «ақтаңдақ беттерін», оның ішінде Кеңестік кезең тарихының маңызды тақырыптарын, сол қатарда сол дәуірдегі ислам діні мәселесін жалтақтамай қайтадан қарастыруға мүмкіндіктер туғызды.

Сандаған ғасырлардан бері салт-дәстүрімізбен біте қайнасып, рухани құндылығымызға айналған асыл дініміз - исламның ұлттық болмысымызбен біте қайнасып кеткені соншалық, оның адами асыл қасиеттерді дәріптеуде, ұрпағымызды ізгілік пен адалдыққа үндеуде айтарлықтай ықпалы болғанын жоққа шығара алмаймыз. Исламды дәріптеу мен насихаттаудың тұрмысымызда, тарихымызда, әдебиетіміз бен мәдениетімізде, салт – дәстүрімізде кең көрініс тапқаны да сондықтан.

Ендігі жерде қоғам өмірінің айнасы болған ислам тарихын танудың, оның ұлт тұтастығын сақтаудағы рөлі мен өзіндік ерекшеліктерін талдап-таразылаудың, әсіресе, Кеңестік Қазақстандағы ислам діні мәселесін түбегейлі зерттеудің көкейкестілігі да бүгінгі егемендікке қол жеткізген тұста күн санап арта түсуде. Бұл кеңестік дәуір тарихнамасында ислам діні мәселесі мүлде зерттелмеді деген емес. Алайда, қызыл империяның атеистік саясатының, әкімшіл-әміршіл идеологиясының салдарынан тұрпайы, сыңаржақ ұстанымның орын алғанын да бүгіп қала алмаймыз. Тіпті, кейбір еңбектерде исламның идеялық мазмұны, белгілі дәуірде атқарған ролі тұтастай жоққа шығарылып, теріс саяси баға да берілді. Былайша айтқанда, халқымыз үшін маңызды бұл тақырыптың арнайы зерттеу нысанасына алынбағаны жасырын емес-ті. Міне, тақырыптың өзектілігі де - осында. Осы тұрғыдан алғанда Phd докторант Темур Аманқұлдың осы зәру, мәнді тақырыпты зерттеу өзегіне айналдырып отыр .

Шынтуайтына келгенде, «дінтанудың» дербес мемлекет атанған тұстан бері ғана кең құлаш жайып, жоғары оқу орындарында арнайы мамандық ретінде оқытыла бастағанын білеміз. Бұл бағытта докторлық диссертациялар да жазылып, қорғалуда . Дегенмен бұл тарапта зерттеу нысанынан тыс қалып отырған тақырыптар әлі де көп. Кеңестік Қазақстандағы ислам діні мәселесі - соның бірі. Тіпті Қазақстанға исламның тарауы, даму сатылары мен эволюциясы терең талданды десек, ол артық айтқандық емес. Қалай дегенде де Кеңестік Қазақстандағы ислам діні жайы осыған дейін дінтанушылық тұрғыдан жеке алынып қарастырылмай келеді. Демек алғашқы арнайы зерттеудің кейбір кемшіліктеріне кеңшілік жасай отырып, автордың тың пайымдаулары мен орнықты ойларына, ұнасымды ұсыныстарына лайықты баға берген де жөн сияқты.

